

Memoires van een motorordonnans door Johan Scholten **Van Nijverdal tot Sydney. De Johan Scholten Story.**

Zegeningen

Confucius zei het al: Een miljonair telt zijn geld en een gelukkig mens zijn zegeningen. Bij gebrek aan geld, heb ik eens mijn zegeningen geteld en die lagen vooral in mijn herinneringen.

Voorspel

Mijn vader Johan Scholten werd in 1918 geboren, net voor zijn eigen vader in november 1918 aan de gevolgen van de Spaanse griep overleed. In het begin van de Tweede Wereldoorlog ontmoette mijn vader zijn toekomstige vrouw Geertruida (Trui). De twee jonge geliefden trouwden in 1943 en zoals het goede katholieken betaamde werd er rap aan nakomelingen gewerkt.

Geboorte van een kroonprins

Dit verhaal begint op een vroege maandagmorgen 24 januari 1944 in het Overijsselse Nijverdal. Het is nog oorlog en overal in Nederland zijn de woningen met dik donkerblauw of zwart papier verduisterd. Nergens komt een lichtstraal naar buiten. Straatlantarens branden niet. De bezetter heeft een avondklok van 24.00 tot 04.00 ingesteld. Tijdens die spertijd ligt het openbare leven vrijwel volledig stil. Op deze januarimorgen begint het rond 07.30 uur licht te worden. Het zal een winderige, koude en vooral sombere dag worden in Nijverdal. Maar niet bij de familie Scholten. Bij het krieken van de dag zijn daar plots de vreugdekreten van een baby te horen. De nieuwe wereldburger heeft geen klap voor zijn blote billetjes nodig om de eerste lucht in en uit zijn longen te persen en de wereld kond te doen van zijn aanwezigheid. Nee, de knaap (het blijkt een jongen te zijn) doet dat helemaal op eigen gelegenheid. Hij zal de familie in latere jaren nog wel meer staaltjes van ondernemingsdrang laten zien.

Meestal lag ik wat voor me uit te dromen.

Daar ben ik dan

De familie is blij verrast met deze aanvulling op hun stamboom en ik krijg (zo was dat nu eenmaal de traditie in die tijd) de namen van één van mijn voorvaders: Johannes Timotheus. Met voor algemeen gebruik de naam Johan.

Als gezegd, mijn ouders waren goede katholieken. Want ik kreeg daarna nog zes broertjes én zes zusjes

Jeugdherinneringen

Ik ben geboren op de Schansertweg 10 in Nijverdal. Kort na mijn geboorte verhuisden wij naar de Spijkerweg. Toen ik ongeveer vijf jaar oud was keerden we echter weer terug naar de Schansertweg. Ik zat op de kleuterschool aan de Spoorweg. Elke schooldag liepen we van de Schansertweg over de Zwarteweg en kwamen dan langs ome Antoon, oftewel kolenboer Morsink. We kropen door de heg achter de school en gingen daar het spoor over. Veel mensen in Nijverdal wisten niet eens waar de Zwarteweg liep. Maar het was die weg tussen de fotozaak van Jeu Geenen en die enorme eikenboom vlak naast zijn zaak.

Nijverdalse economie

Om in hun levensonderhoud te voorzien dreef mijn vader in Nijverdal een zaak in, zoals dat heette "Comestibles en Koloniale Waren." Een kruidenierswareenzaak dus. Nijverdal had in die jaren zo rond de 8000 inwoners. Zowat in elke straat van Nijverdal zat wel een kruidenierszaak. Verder waren er nog de nodige melkboeren en bakkers, die ook een boterham moesten verdienen.

Een kruidenier moest hard werken om aan de kost te komen. De meeste kruideniers waren aangesloten bij één van de vele inkoopcombinaties met namen als: Vivo, Végé, Spar, Kroon of A&O.

In die tijd waren de kruidenierszaken allemaal kleine bedieningszaken met een toonbank in het midden en grote bakken op de achterwand. Die bakken waren gevuld met meel, suiker, witte- en bruine bonen en erwten. Ook koffie en thee was nog niet voorverpakt en moest door de kruidenier uit grote kisten of zakken worden over gepakt en afgewogen in bruine zakken met het gewicht dat de klant die voor de toonbank stond erin wilde hebben.

Er waren maar een paar merken in fabrieksverpakking. Zoals daar was: Driehoek groene zeep in een ronde kartonnen bus. Of een dubbel stuk Sunlight zeep in een vetvrije verpakking (kon in een metalen zeepklopper ook voor de afwas gebruikt worden).

Wonderen

De eerste jaren na mijn geboorte merkte ik van die economische activiteiten van mijn ouders niet veel. Meestal lag ik wat in mijn wiegje voor me uit te dromen, in afwachting van een nieuwe voeding of een badje. Ik bleek een hele goed slaper te zijn: op 22 maart 1945 vond er een Amerikaans bombardement op Nijverdal plaats. Daarbij vonden 72 burgers de dood. Ook ons huis lag in puin. Met de moed der wanhoop begonnen reddingswerkers aan het puinruimen en gingen er van uit dat ook ik bij de slachtoffers zou behoren. Maar toen men mijn bedje onder vier ton puin vandaan had getoverd, troffen ze een snurkende Johan Scholten jr. aan. Tegenwoordig zou dat in de categorie "Wonderen" worden ondergebracht, maar in die oorlogsjaren had men wel wat anders aan het hoofd. Vooral omdat ik direct nadat ze me hadden wakker gemaakt, begon te brullen om mijn flesje Molenaar's kindermeel (*"U dient de melk en het meel goed te roeren, want anders gaan de klonten niet door het gaatje in de speen"*).

1945. Johan Scholten neemt een bad en houdt het stevig vast.

Mensenkennis

In een gezin waarin zoveel monden gevoed moesten worden, is meestal het oudste kind de klos om een handje bij te steken. Een oudste jongen werd ingezet bij het verwerven van de broodnodige pecunia en een oudste meisje kreeg een schort voor en werd gebombardeerd tot keukenhulp. Of werd onbezoldigd kindermeisje en hielp bij de verzorging van het jongere kroost in het gezin.

Ook ik werd al vrij snel ingezet bij het reilen en zeilen van de handel in Comestibles en Koloniale Waren. Zo gauw ik de eerste woordjes kon lezen en de eerste cijfers kon tellen, mocht ik helpen bij het afwegen en vullen van de bruin papieren zakken met bonen, erwten, koffie en thee. Het was goed voor je opvoeding, je kreeg mensenkennis, leerde omgaan met mensen van verschillend kaliber en werd creatief in het vinden van oplossingen. Het hoorde ook bij de wederopbouw van Nederland. Over kinderarbeid werd niet gezeurd, elke beschikbare hand moest worden ingezet om Nederland weer aan de praat te krijgen.

Slogans

Immers, direct na de Tweede Wereldoorlog lag Nederland vrijwel helemaal in puin. Luxe kenden we niet. We waren al blij dat we elektrisch licht hadden. De lampenkap was een soort van melkgelazen ontbijtbord met een gat in het midden waar de gloeilamp door heen stak. Die

“lampenkap” hing in het midden van de kamer of op de overloop en was gevuld met een 60 watts gloeilamp. Die gaf net genoeg licht om niet je nek te breken als je de trap op of af wilde.

Begin jaren vijftig nodigde Philips ons al uit meer van hun lampen te kopen met de leus: “Wie licht spreidt, spreidt gezelligheid.” Wat wij aanvulden met: “Tenzij hij aan een stroomuitval lijdt.” Want de eerste tien jaar na de oorlog was de stroomvoorziening nog niet zo betrouwbaar als vandaag de dag. Regelmatig viel de stroom uit. Elk gezin had dan ook een ruime voorraad kaarsen om in zo’n geval de gezelligheid weer zelf te spreiden.

Nog zo’n slogan uit die tijd die in onze winkel te lezen was: “Vim schuimt en kan niet krassen.” Dat verdoezelde dat die krassen in je mahonie houtenkast door je zelf veroorzaakt waren en niet door het schuurpoeder dat in Vim zat. Of: “Velpon lijmt alles. En je zit er geen barst van.” Ja, ja...

Leerplicht

Je was in die tijd leerplichtig tot je vijftiende en dan had je acht klassen onderwijs gevolgd. Daarna mocht je doorleren als je ouders dat voor je in petto hadden. Of moest je gaan werken. In een gezin met 13 kinderen is er weinig financiële ruimte om alle kinderen te laten doorleren. Er vindt een zogenaamde “natuurlijke selectie” plaats. Bij zo’n uitdrukking denk je meestal dat juist de slimme kinderen mogen doorleren en de anderen gelijk een vak geleerd krijgen. Maar hier betekent “natuurlijke selectie”, dat de oudste kinderen automatisch na de leerplicht van school gaan en gaan werken. En pas later, als er minder kinderen op het gezinsbudget drukken, de overblijvende kinderen bij gebleken geschiktheid mogen doorleren. In een gezin met veel kinderen blijkt opvallend vaak, dat alleen de jongere kinderen mogelijkheden hebben gekregen om zich te ontwikkelen.

1962. Op zaterdag stond ik achter de vleeswarentonbank vlees en kaas af te snijden.

Zo was het bij ons dus ook. Ik was leerplichtig tot 15 jaar en de lagere school had maar zes klassen. Ik was een jaar of 12 toen ik de zesde klas af had en om de tijd tot mijn vijftiende verjaardag vol te maken ging ik naar de Uitgebreid Lager Onderwijs school (ULO) in Rijssen.

Daarna werd ik van school gehaald en moest gaan werken in de zaak van Pa. Want het was armoe troef bij ons. Vergeet niet dat er **DERTIEN** kinderen waren. En vergeet ook niet dat zelfstandigen, de zogenaamde middenstand, geen kinderbijslag kregen.

Om meer klanten te trekken en deze beter van dienst te zijn, werd de winkel verbouwd. Daarna moest ik elke dag, vijf dagen in de week, met de bakfiets op pad om boodschappen door heel Nijverdalen te bezorgen. En op zaterdag stond ik achter de vleeswarentonbank vlees en kaas af te snijden.

Als je als kind al zo snel wordt ingezet, gaat je jeugd sneller voorbij en word je sneller volwassen. Je was vroeg wijs zonder het zelf te beseffen.

Zonder woorden

De mensen waren vroeger heel privé. Er was gewoon niet veel geld op de plank. In die dagen was het fabrieksloon 90-100 gulden. En met een paar kinderen was men minstens 50-60 gulden kwijt aan boodschappen. Als dan ook nog de huur, water en stroom betaald was, bleef er niet veel over. Een maat van mijn vader was inspecteur van politie in de gemeente Hellendoorn. Hij vertelde eens dat er 200 geregistreerde hoeren en 800 amateur dames in onze gemeente waren. Dat zegt al dat er genoeg armoe was.

Zoals gezegd, in die tijd was het bij ons armoe troef. In de tijd dat we nog op de Spijkerweg woonden, moest ik een paar dagen in de week met een oude hondenkar en een fles water als bevoorrading het bos in. Daar zocht ik naar dennenappels. Deze werden in de winter in de kachel gestookt om het huis, eigenlijk alleen maar de keuken, te verwarmen. Dan was je amper vijf jaar en moest net zolang door gaan met zoeken van die dennenappels tot thuis de vliering vol lag. Als het onweerde ging mijn vader met een bakje wijwater en een palmtakje naar de vliering om de zaak te gaan zegenen en te hopen dat de bliksem niet zou inslaan.

Op één van mijn dennenappelreizen vond ik een stuk treinrail van een V1 lanceerbaan die achter hotel "De Uitkijk" had gestaan. Dat stuk rail was loodzwaar, maar ik zeulde het mee naar Haverhoek, de papierhandel op de Kerkstraat. Van hem kreeg ik er drie gulden voor en zo hadden wij weer voor een week te eten.

Op de hoek van de Esweg-Spijkerweg was een boer die elk jaar aardappelen inkuilde voor varkensvoer. Dat waren aardappelen die niet geschikt waren voor menselijke consumptie. Af en toe als het donker was, ging ik daar die aardappelen gappen. Dan hadden we weer wat te eten.

Elke dag om 12 uur kregen we één sneetje brood waar een dun laagje reuzel op was geschraapt. Op zondag werd de boterham met margarine besmeerd en werd er een dun laagje witte suiker over gestrooid.

En geloof maar niet dat het alleen bij ons zo armoedig was. Het was direct na de oorlog. Iedereen liep met snotneuzen. De diaree liep soms langs de benen. En dat gebeurde ook wel eens op straat. Gelukkig was onze moeder heel schoon en het enige dat wij thuis brachten van school was ongedierte in het haar.

De eerste keer dat ik een sinasappel en banaan zag en kreeg was van mijn oom Dirk. Hij was in 1945 na afloop van de Tweede Wereldoorlog met open TBC uit krijgsgevangenschap terug gekomen. Het is me een compleet raadsel dat ik geen TBC heb opgelopen. Ik speelde altijd met zijn mondharmonica en lag op zijn bed. En zoals dat ging, ik kreeg ook wel eens een stukje vlees van hem.

Wat ik nooit vergeten zal is, dat de mensen van het Leger des Heils de enigen waren die mijn oom met Kerstmis kwamen opzoeken. Zij zongen samen kerstliederen en brachten een fruitmand. Hij is in 1948 aan die TBC overleden zonder dat er ooit iemand van zijn eigen katholieke geloof bij hem op bezoek geweest.

Goedgelovig

Mijn vader was veel te gelovig en eerlijk. Als een klant teveel op de lat had staan zei hij: "**Ja dat komt wel goed.**" Vervolgens gingen die mensen ergens anders hun boodschappen doen en kwamen niet meer in onze winkel. Waarna mijn vader met de onbetaalde rekeningen bleef zitten.

We zaten een keer op een zondag in de kerk. Er kwam een vrouw de kerk binnen en ik zeg hardop tegen mijn vader: "**Dat wijf loopt met onze bontmantel aan.**" Dat had ik kennelijk niet mogen zeggen, want ik kreeg direct een enorme draai om mijn oren.

Nering van een handelaar in Comestibles en Koloniale Waren

Katholieken bleven bij elkaar en werden meestal met de nek aangekeken. Het merendeel van onze klanten waren mensen van een ander geloof. Dat was best wel merkwaardig, want mijn vader was streng katholiek. Hoe dat mogelijk was, weet ik ook niet. Alleen dat mijn vader heel gezien was bij die andere gelovigen. Toen onze winkel verbouwd werd, hielpen alle vertegenwoordigers van van der Plaats Koffie en Thee, toch echt een protestantse firma, elke avond bij het inpakken en inrichten

van de schappen. De enige Rooms Katholiek die zich toen liet zien was mijn oom Johan, die bij van Melle werkte.

We hebben wat afgelachen die avonden, vooral toen na het werk de drank op tafel kwam. Nu ik er over nadenk, geloof ik dat het een hoop te maken had met wat er in de oorlog gebeurd was.

Nee, katholieken kochten niet veel bij ons. Zo hebben we nooit iets geleverd aan de pastorie en de zusters van het klooster aan de Spoorstraat. Ook niet aan meester Tjhuis. Maar die kwam wel op maandagmiddag als de winkel gesloten was bij mijn vader op bezoek.

De enige medewerker van de kerk waar we wel aan leverden was aan koster Dieks van Rhee. Dat was ook niet zo verwonderlijk: hij was een oom van ons.

Religieuze carrière

Omdat een broer van mijn oom bisschop of zoiets was en een tante moeder-overste, probeerden ze van mij ook een priester te maken. Vooral in de tijd dat mijn neef Herman van Rhee voor priester studeerde.

Nadat ze in de gaten kregen dat ik liever met de meiden op stap ging, probeerden ze om van mij een misdienaar te maken. Toen ze ook dat niet voor elkaar kregen, wilden ze dat ik lid werd van het kerkkoor. Ik moest op auditie komen samen met Johannes ten Hove. Alle beiden zongen we als bakstenen en werden ongeschikt bevonden. Na afloop van de zangsessie gingen Johannes en ik direct een café'tje opzoeken en maar lachen.

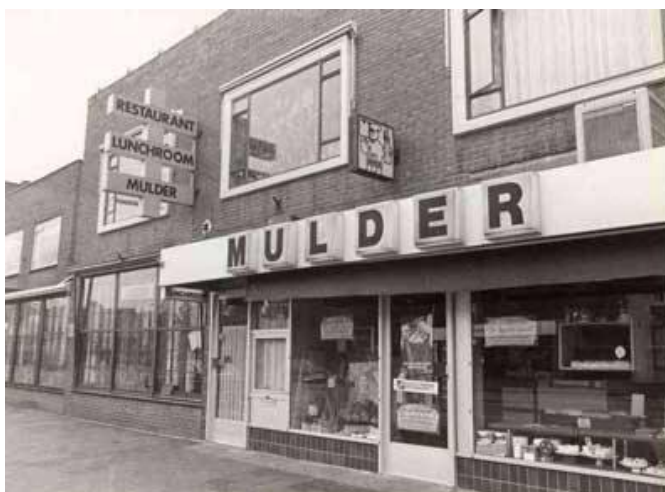
Ik had een keer met Samuel Prins en zijn dochter voor hun winkel staan praten. Toen ik een tijdje later thuiskwam kreeg ik van mijn vader al te horen: **“Wat moet jij met die Joden, dat doe je toch niet?”** Waarop ik zei: **“Dat zijn toch ook mensen?”** Voor mij was daarmee de kous af.

Persoonlijk heb ik nooit veel aan godsdienst gedaan. Ik ging om met iedereen die ik leuk of aardig vond en dan maakte het mij niet uit van welk geloof ze waren: Bennie Kra, Wim Voort, Frans Korver en Frans Middelkamp. We gingen meestal naar Wierden. Naar Gerrit Hek en naar Brouwer waar de danstent achter stond. Daar hebben we een hoop plezier gehad. En dan altijd met de laatste bus terug naar Nijverdal. Op die bus was Bernard Mulder steeds de chauffeur.

Toen in 1986 mijn moeder nog maar een paar weken te leven had, was ik terug in Nijverdal. Op een avond ging ik met één van mijn broers een biertje drinken in 'n café. We stappen binnen en het eerste dat ik hoorde was: **“Wel alle donders, daar is dat rotjoch van Scholten.”** Dat was Bernard. Ik geloof dat hij toen al 80 jaar was. We hebben maar gauw een paar op zijn gezondheid gedronken.

Operette wint van rock

Één ding ben ik nooit kunnen vergeten van Bakker Mulder. De bakker was een kameraad van mijn vader. Hij had in de Grotestraat van Nijverdal een bakkerswinkel annex lunchroom. Die lunchroom werd 's avonds omgetoverd tot een café. Op een zaterdagavond zat het hele café propvol met alle onbenullen en zuiplappen van Nijverdal en omgeving. Opeens werd de TV aangezet en kwam er een operette op te staan: “Die Kaiserin” van Johann Strauss. Het werd muisstil en het bleef muisstil tot de operette was afgelopen. Het was niet te geloven. In onze tijd was het in de Oale Schure en bij de Bakker rock 'n roll wat de klok sloeg: Little Richard, Jerry Lee Lewis dat soort muziek. Maar die avond was iedereen aan de beeldbuis gekluisterd voor een operette.

Bakker Mulder annex lunchroom in Nijverdal begin jaren 80.

Foto: [Historische Kring Hellendoorn-Nijverdal](#).

We hebben een hoop plezier gehad met de drie onbenullen: mijn neef Harm Oogink, Bats Mulder en de Baale. Als we ergens een café binnen kwamen lag binnen het uur iedereen te brullen van het lachen.

Die jongens waren ook lid van de Bescherming Bevolking. Een keer hadden ze een oefening in Oldenzaal waarbij ze bijna het stadhuis in lichterlaaie hadden gezet. Ze werden heel snel afgevoerd naar Nijverdal.

Wat hebben die knapen de zaak vaak op stelten gezet. Het is jammer dat ze allemaal overleden zijn. Het was een plezier om met ze om te gaan. Die zochten ook nooit ruzie of zo.

Erfopvolging

Ik was waarschijnlijk voorzien om de zaak van Pa later over te nemen. Ware het niet dat er begin jaren zestig een nieuw soort winkel in Nederland verscheen: de supermarkt. Deze verkochten niet alleen kruidenierswaren, maar ook brood en melk. Producten die vroeger alleen door de bakker en de melkboer werden verkocht. Binnen korte tijd verdwenen duizenden bakkers, melkboeren en kruideniers. Ook in de handel in Koloniale Waren van mijn vader werd het rustiger. We waren er wel kaas en melk bij gaan verkopen, maar langzaam maar zeker diende zich een nieuwe tijd aan.

Doch daar dachten we nog niet aan, omdat ik eerst nog in dienst moest.

Dienstplicht: here I come

Begin 1962 kreeg ik een oproep voor de keuring voor de militaire dienstplicht in de Barakkenkazerne in de Athenestraat in Hengelo. Voor een gezonde jongen als ik toen was (en nog steeds ben) zou het een grote verrassing zijn geweest als ik was afgekeurd. En dat gebeurde dus ook niet: ik werd geschikt bevonden voor één van de lichten van 1963 en ingedeeld bij de Verbindingsdienst. Daar kunnen ze altijd wel een commercieel talent uit de kruideniersbusiness gebruiken.

Er werd nog wel een poging gedaan om vrijstelling te krijgen wegens onmisbaarheid in de zaak van pa. Maar met nog zes paar jongens- en zes paar meisjeshanden in reserve, bleek ik toch niet onmisbaar genoeg te zijn. Ik was daar, eerlijk gezegd, ook helemaal niet rouwig om.

Op vrijersvoeten

Inmiddels was ik 18 jaar geworden en dan beginnen ook de hormonen een beetje op te spelen. Regelmatig bezocht ik met mijn vrienden de dancings (het woord discotheek kenden we nog niet) in de omgeving op zoek naar vrouwelijk schoon van onze gading.

In Nijverdal werden veel zaken liefkozend omgeven met de term "Oale." Zo had je daar de "Oale Grieze." Dat was de kerk in het midden van Nijverdal. De "Oale Stroatweg" was de weg naar Wierden en Almelo. Het "Oale Peerd" was, de naam zegt het al, het oude paard van de melkboer. En je had dancing "Oale Schure." Die lag op de hoek van de Grotestraat en De Joncheerelaan. Daar was elk weekend wel wat te beleven voor huwbare jongens van mijn leeftijd. Dus daar waren mijn vrienden en ik regelmatig te vinden.

Mooie Vis

De dancing was wereldberoemd in Nijverdal en omgeving. En was het trefpunt van de Twentse Jonkheid. Zoveel huwbare jongemannen op één plek, dat kon niet onopgemerkt blijven. Uit de wijde omgeving trokken in het weekend trossen jongedames op hun NSU brommertjes richting "Oale Schure" op zoek naar iets van hun gading. De afstand Deventer-Nijverdal is iets meer dan 30 kilometer. Op zo'n brommertje deed je er toch nog gauw een klein uurtje over (brommers werden toen nog niet opgevoerd). En na zo'n ritje in de frisse avondlucht kwamen de dames vaak diepgevroren de dancing binnen. Voor de ridderlijke jonkheid was er niets mooier, dan die verkleumde dames te ontgooien.

Beauty Alie Scholten, hier nog Mäkel geheten, wandelt door Deventer.

Het beste dat mij is overkomen is, dat ik Alie heb ontmoet en in dienst ben gegaan.

In een weekend in het begin van 1963 ontmoette ik in de "Oale Schure" de dame van mijn dromen: Alie Mäkel. Ze was samen met haar vriendin en Johan Timmer (de wegenwachter) en de Nolle van Weert helemaal uit Deventer naar Nijverdal gereden.

Ik was toevallig ook in de Oale Schure. Ik kwam net van Bakker Mulder. Het werd daar wat onrustig toen Jantje ter Avest Johan Keizer over de tafel sloeg. Dat liep een beetje uit de hand en ik dacht "**Weg wezen hier.**"

Alie was uit Deventer en ze sprak een ander dialect. Wat de ontmoeting nog opwindender maakte. Al snel waren we onafscheidelijk en maakte ik kennis met haar ouders. Haar moeder was een schat van een vrouw. Een vrouw van het type waar ze in Twente van zeggen: "**Doa met kon ou een peerd gaan jatten**" ("**Daar kun je een paard mee gaan stelen**"). Wat zoveel betekent als: ze is onverwoestbaar betrouwbaar en loyaal en zal je nooit in de steek laten. Dus het klikte heel goed met de moeder van Alie.

Alie Mäkel en Johan Scholten op vrijersvoeten.

Met de vader van haar had ik heel wat meer moeite. Hij was iemand met Duitse wortels en dat was zo kort na het einde van de Tweede Wereldoorlog nog heel gevoelig. Wat hij ook deed, het heeft nooit geklikt tussen ons. Dat hij in zo'n Messerschmitt sigaar-auto reed, maakte het alleen maar erger. Nee, met Alie's vader klikte het niet zo, maar dat maakte haar moeder meer dan goed.

Toen ik verkering kreeg met Alie was ik natuurlijk meestal in Deventer. Heel vaak was Frans Middelkamp daar ook bij. Wij gingen meestal naar de koffiebar op de Brink. Daar stond Alie vaak achter de tapkast als het druk was. Natuurlijk hoefden wij dan niet te betalen.

Ja, dat was een hele fijne en goede tijd. Het leek wel of er altijd op mensen uit Nijverdal werd gewacht, voordat er leven in de avond kwam.

Nieuwe carrière

Begin mei 1963 kreeg ik dan de oproep om de werkelijke dienst te gaan vervullen. Ik moest op woensdag 13 juni 1963 verschijnen in een plaats waar ik tot dan toe nog nooit van had gehoord: Ossendrecht. Maar daarna ben ik die plaatsnaam ook nooit meer vergeten.

Normaliter had ik in Almelo de trein naar Heino en Zwolle moeten nemen. Maar Alie had gezegd dat ze me wel naar de trein wilde brengen. Waardoor het afscheid wat gerekt zou kunnen worden. Dus reisde ik naar Deventer en werd ik door Alie daar op het station op de trein richting Arnhem gezet. Er werd een traantje weggepinkt. En toen zat ik met nog een heel stel jonge knapen met bedrukte gezichten in een volgepakte trein. Op weg naar een nieuwe loopbaan als verdediger van het Nederlandse Volk. Dat beloofde niet veel goeds voor het Nederlandse Volk.

Opgeboorde Karabijnen

Van de opleiding in Ossendrecht herinner ik me eigenlijk niet zo veel meer. We werden nog eens lichtelijk gekeurd, we kregen veel spuiten en een militaire uitrusting. De jongens uit Twente vonden elkaar al snel en trokken vaak met elkaar op. Vooral met diegenen die ik ook al op die eerste morgen in de trein naar Ossendrecht had gezien. We maakten er het beste van en gingen regelmatig stappen in Bergen op Zoom, Ossendrecht of Putte. Tussen het stappen door namen we ook nog tijd om wat militaire poespas als exercitie, handgranaten gooien, vijand herkenning, wapenkennis en schieten te leren. Vooral dat laatste was een sensatie. Die Winchester M-1 Karabijn schoot toch heel wat lekkerder dan die windbuks op de kermis, waar ik de rozen voor Alie mee had geschoten.

Later ontdekte ik dat die Karabijnen oorspronkelijk afkomstig waren van de Amerikaanse Mariniers. Die dat wapen al sinds 1943 als hun standaard wapen in gebruik hadden. Na afloop van de Tweede Wereldoorlog waren er nog miljarden .303 patronen overgebleven. En die moesten ook op. Dus had men onze M-1 Karabijnen opgeboord van het oorspronkelijke .30 naar .303 inch. Dat leek niet veel groter, maar de terugslag van die opgeboorde Karabijnen en hun korte lopen was enorm. Als je het wapen bij het schieten niet goed in je schouder drukte was de terugslag genoeg om je schouderbeen te breken of uit de kom te slaan.

Zorg dat je erbij komt

Ben jij wel eens een officier tegen gekomen die uit het oosten of het zuiden kwam?

Nou ik in elk geval niet. In Ossendrecht vroegen ze vrijwilligers voor de paratroepen. Ik hoorde natuurlijk ook bij die 300 man die zich daar voor aanmeldden. Na alle keuringen bleven we met twee man over. Helaas werd ik niet gekozen. Die andere bleek een zoon van een beroepssergeant te zijn en mocht naar de para's. Ik vroeg: ***“Jullie zijn knettergek. Wie laat er nu 300 man aanrukken om één man uit te zoeken?”***

Toen ging ik naar de Commando's in Roosendaal. Weer pech, want die werden merendeel opgedoekt.

Ik weer terug naar Ossendrecht, want ik wilde dolgraag beroepsmilitair worden. Dus ik dacht: “Laten we de mariniers proberen.” Maar zonder het zo nadrukkelijk te zeggen, maakte men duidelijk dat de voorkeur uitging naar mensen uit het westen van het land.

Langzaam ontdekte ik wat alle Groningers, Friezen, Drenten, Tukkers, Achterhoekers, Brabanders, Zeeuwen en Limburgers allang wisten: de Randstedelingen worden voorgetrokken.

Eén van mijn schoolmaten behoorde tot de laatste dienstplichtigen die in Nieuw Guinea terecht kwamen. Hij vertelde mij later wat het daar een mooie rotbende was: liefst negen gesneuvelde jongens. Mijn schoolmaat heeft daarover een interessante website opgezet www.sobat-batjoe.nl

Wilt u eens proeven?

Terwijl ik in Ossendrecht was, ging Alie op een dag naar mijn ouders in Nijverdal om de familie een beetje beter te leren kennen. Het was zaterdag en mijn moeder zei: ***“Kom op, we gaan naar de markt toe om groente te halen.”*** Alie en 6 zusjes van 3 tot 12 jaar oud gingen mee. Komen ze bij de groenteboer (een maat van mij die bekend was onder de naam DE BAALÉ. Hij was een mooi onbenul). Mijn moeder zegt tegen hem: ***“Hoe zijn die sinasappelen? Laat ze maar eens proeven.”*** Iedereen kreeg een kwart sinasappel. Mijn moeder zegt: ***“Ja, deze zijn wel lekker. Geef maar een dozijn.”*** Zeg de groenteboer: ***“Ja maar Trui (mijn moeder), jullie hebben net zowat een half dozijn op gegeten.”*** Alie schaamde zich dood. Alle mensen lachen, want iedereen kent iedereen in Nijverdal.

Alie en mijn zusjes kregen natuurlijk ook een puntzak met patat en mayonaise. Die patatverkoper drukte maar één keer op die mayonaisepomp. Zegt mijn moeder: ***“Toe maar, het mag wel. Geef nog maar eens gas met die pomp.”***

De daarop volgende week kwam ik thuis bij Alie in Deventer. Het eerste dat ze zei: ***“Ik ga nooit meer met je moeder mee om boodschappen doen.”*** We zitten er soms nog steeds om te lachen.

In de basisopleiding met mijn opgeboorde Winchester M-1 Karabijn. Nooit gedacht dat ik er in Australië weer mee zou schieten.

Wááát? Is die basisopleiding nu al achter de rug?

In Ossendrecht zat ik in een peloton met medische studenten. Als ik het goed heb, werden die na 1 maand de deur weer uitgeschoot. Dat was wel jammer. Je kon wel lachen met die jongens, die de bijnaam Lijkensnijders hadden gekregen. De eerste twee maanden van die basisopleiding vlogen werkelijk om en toen gingen we naar de vervolgopleiding. Dat viel een beetje tegen, want de jongens waarmee ik de basisopleiding had doorlopen, gingen praktisch allemaal naar een andere opleiding en dus moesten we afscheid van elkaar nemen.

Andere kijk

Hoewel ik het toen zelf niet zo in de gaten had, veranderde het gedwongen verblijf in het leger mijn kijk op het leven. Als oudste zoon van een winkelier was ik al jong zelfstandig, maar je kijk op de wereld wordt toch heel sterk door je thuis situatie beïnvloed. Nu maakte ik kennis met andere jongens uit alle delen van Nederland en met allemaal verschillende achtergronden en opleidingsniveaus. Ook mijn scharrelarij met Alie maakte dat ik anders tegen de dingen begon aan te kijken. Het werd me duidelijk dat na de dienstitijd mijn jeugd voorbij zou zijn. En dat Alie en ik samen een toekomst zouden krijgen, waarin waarschijnlijk geen plaats voor Comestibles en Koloniale Waren zou zijn. Mijn dienstplicht en verkering hadden een deur geopend, een blik gegeven op een andere toekomst en dat samen maakte dat de banden met thuis veel losser werden.

Volleerd chauffeur

Mijn militaire vervolgopleiding kreeg ik in het Verbindingsdienst Opleidings Centrum (VOC) in de Elias Beeckmankazerne in Ede. Daar werd ik opgeleid tot motorordonnans. We leerden het militaire spelalfabet, de verschillende berichten classificaties, heel veel kaartlezen (want bij het bezorgen van berichten moet je wel weten hoe je je moet oriënteren zonder te verdwalen) en nog zo wat militair theater. En natuurlijk het belangrijkste: motor rijden.

Nu hadden ze in het leger een hele makkelijke manier van lesgeven in auto- en motorrijden: wist je hoe je een voertuig moest starten, dan was je al bijna geslaagd voor het rijbewijs. En als je dan ook nog wist hoe je zo'n voertuig in de versnelling kon zetten, kon je al bijna niet meer zakken. Ik ging met een Jeep rondjes rijden in Arnhem, toen ik daar schadevrij weer uit kwam, had ik al bijna het rijbewijs binnen. Daarna een paar

Geslaagdenklas van de opleiding motor ordonnans 63-3.

keer crossen op de heide van Ede. Daar leerden we ook hoe we ons moesten uitgraven als we ons in het zand hadden vast gereden. We dachten dat nooit nodig te hebben, maar later bleek die kennis toch van pas te komen.

En vervolgens moest alles hetzelfde nog een keertje gedaan worden met de Matchless motor. Het enige dat je daarna nog moest weten was, hoe je de blauwe en groene kappen op de lampen moest zetten voor het geval je ooit in een colonne moest rijden. Beheerste je dat ook, dan was je een volleerde militaire chauffeur en kon je met een drietonner de weg op. In het burgerleven zou je waarschijnlijk onmiddellijk gearresteerd worden. Dat toonde ook gelijk aan welk een verantwoordelijkheid de dienstplichtige jongens in die tijd op de schouders geschoven kregen. Dit even terzijde.

Goed, op 25 september 1963 slaagde ik voor mijn Jeep- en mijn motorrijbewijs. Dat zou me in de Parate Hap nog overal brengen. En het mooie was, dat ik die rijbewijzen later kon inwisselen voor een burgerrijbewijs. Dat was mooi meegenomen

De parate hap

Direct na dat weekend werden we overgeplaatst naar een paraat onderdeel. Ik kwam terecht bij de C-compagnie van het 11 Verbindingsbataljon dat gelegerd was in de Oranje-Kazerne in Schaarsbergen.

Alle mannen die op de administratie zaten, kok waren, de BOS (Benzine-Olie-Smeermiddelen) auto reden, de bevoorrading en reparaties deden (foerier, wapenhersteller, automonteurs) en de chauffeur van de CC zaten in dat heel bijzondere en aparte peloton: het Staf- en Verzorgingspeloton, kortweg Stafpeloton genoemd. Onze werktijden waren niet in een normaal rooster te vangen. We sliepen als de rest zich het apezuur werkte op het exercitieveld of de stormbaan. We mochten op de kamer zijn en het was voldoende als we bij een controle zeiden: "**Ik zit in het Stafpeloton**". Dan bogen de controleurs heel eerbiedig hun hoofd en maakten dat ze weg kwamen.

Ik werd ingedeeld bij dat Stafpeloton en benoemd tot chauffeur van onze compagnies-commandant (CC) kapitein Luchsinger.

Ik werkte op onregelmatige tijden, maar vond altijd wel een gaatje in mijn rooster om de bloemetjes buiten te zetten met andere mannen uit het Tukkerland.

Jerrycan Jimmy

Ik had in Schaarsbergen de beschikking over twee Matchless ordonnans motoren. Ik begreep daar niets van. Volgens mij was ik in die tijd bij de C-Cie de enige ordonnans. En moeten ze hebben gedacht: "Geef hem maar twee motoren, dan komen de berichten zeker aan."

In het Staf- en Verzorgingspeloton zaten ook mannen als Wiek Boom, Wim Derksen, Wouter Stoop en Tonnie Roes. Tonnie was van de lichte 63-1. Hij woonde in het dorp Zeeland in de buurt van Uden in Noord-Brabant. Tonnie noemde zich zelf altijd "Jerrycan Jimmy." Van Wiek Boom hoorde ik dat Tonnie in de jaren zeventig in zijn auto aan een hartaanval is overleden.

Wiek Boom heet in werkelijkheid Louis Boom, maar hij werd door de Limburgers Wiek genoemd. Hij werd mijn beste dienstmakker. Wiek was de automonteur tot Wouter Stoop hem zes maanden later kwam vervangen.

Kapitein Luchsinger was een hele aardige kapitein, hij was wat nerveus aangelegd en daarom ging hij op de Compagnie door het leven als Benny Paniek. Of kortweg Benny.

Familiebedrijf

Op de Oranje-Kazerne leek het wel een familiebedrijf van de Scholtens. Maar liefst drie neven waren tegelijkertijd opgeroepen. Zo had ik een neef die bij het, let op, 12e Infanterie Bataljon Garde Jagers zat. Dat was zo'n mondvol, dat het werd afgekort tot 12IBGJ (het leger kortte alles af wat langer was dan één lettergreep). Alleen wist niemand meer wat 12IBGJ betekende. En omdat ze altijd zo door de modder moesten kruipen, hadden we er zelf maar een (bij)naam aan gegeven: "**De Kikkers**." Met de Kikkers moest je altijd even opletten. Die jongens

Ik werd benoemd tot de chauffeur van kapitein Luchsinger.

Baret embleem Garde Jagers.

hadden geoefend met bajonetten op hun FAL geweer. Van de uitdrukking "de mensen hebben tegenwoordig een kort lontje" hadden we nog nooit gehoord. Maar een Kikker ontbrandde toen al razend snel. In de kortste keren werd een bajonet uit het foedraal getrokken. En als iemand dan verwondingen opliep, was het steevast: **"hij is uit zijn bed gevallen en toen met zijn hoofd op de rand van de kast terecht gekomen"**. Het aantal hoofdverwondingen was bij die club opmerkelijk hoger dan bij het 11Vdbat. Terwijl de bedden toch even hoog waren.

Die "Kikker" neef zag ik niet zo vaak.

De andere neef zat bij de 11^e Marechaussee Compagnie, afgekort 11MARCIE. Die lagen in het laatste gebouw en vanuit sommige van onze kamers (met de even nummers) kon je de legeringkamers van die mannen zien.

Het gekke was dat de MP-neef later terecht kwam op mijn kamer in La Courtine. Hij voelde zich helemaal niet op zijn gemak onder ons kannibalen. Want ze denken ook dat ze meer zijn dan andere mensen. Nou, daar hoefde je bij het Stafpeloton niet mee aan te komen. Hij was snel verdwenen en ik heb hem nooit van mijn leven terug gezien.

Welzijn

Op 'n keer zat ik met een man of tien in de kantine van de O.K. Je weet wel: aan die Formica tafeltjes met grote asbakken vol met doppen van de Amstelbier pullen (inhoud toen nog 0,45 liter) en de lege Croky chips zakken. Iedereen had een sigaret in de mond of de hand en het zag dan ook blauw van de rook in de kantine.

We hadden al een paar pilsjes op en waren behoorlijk luidruchtig (je was toch niets gewend).

Plotseling werd onze aangename conversatie door een onbekende persoon in burgerkleding onderbroken met de opmerking: **"Kunnen jullie een beetje je gemak houden?"**

Één van de Tukkers antwoordde heel ad rem: **"Wie bin ie dan mien jongen?"**

De Burger: **"Ik ben de Welzijnszorg."**

Waarop de Tukker tegen de Welzijnsburger zegt: **"Wel m'neer, uw welzijn zal mij een zorg zijn."**

Een dergelijke literaire wijze van repliek dienen werd natuurlijk niet op prijs gesteld. Het verhaal ging ook naar onze kapitein en de hele groep kon een week de binnenkant van de bak gaan bekijken.

Lijfstraffen

We waren een keer op een oefening ergens in Limburg. Één van onze jongens had bij een ongeluk iets ernstigs in zo'n oog gekregen en daar moest met grote spoed iets aangedaan worden. In de Jeep lagen nooit kaarten, alleen maar van die gedetailleerde stafkaarten en daar kon je je in een groter gebied moeilijk op oriënteren. Luchsinger had wel een Nederlandse kaart bij zich. Net zoals hij dat ook steeds in Frankrijk deed, wees hij iets aan op de kaart en zei: **"Daar moeten we heen."** Hij zei niet hoe we daar moesten komen en volgens welke route. Hij wees altijd alleen maar de plaats aan en dan moest je zelf maar uitvlooien hoe je er moest komen.

Wij dus met die gewonde soldaat naar dat plaatsje waar een militaire kazerne met een hospitaal moest zijn. Het bleek de Legerplaats Budel te zijn. Budel ligt in Noord-Brabant, net over de Limburgse grens. Deze kazerne was in 1963 een Duitse kazerne geworden. Er was een opleidingseenheid van de Duitse Luftwaffe gelegerd.

De soldaat werd in de ziekenbarakken afgeleverd en wij moesten wachten of we hem ook weer konden meenemen. Ondertussen liep ik een beetje rond en keek naar de activiteiten op dat Duitse kazerneterrein. Er was een peloton soldaten met een exercitie les bezig. Één van de Duitse rekruten liep uit de pas, de sergeant werd kwaad en gaf de soldaat een harde klap midden in zijn gezicht. Ik kon mijn ogen niet geloven en ben het nooit vergeten. Dat hoefden ze in het Nederlandse leger niet te proberen!

Peepshow

Een andere keer op diezelfde oefening in Limburg was ik met Wiek Boom op missie. We konden niet op tijd terug komen in Someren (Brabant), waar ons bivak was. We vonden een loods met vrachtwagens, die schijnbaar ook gebruikt werd als fietsenstalling. Wij de slaapzakken op de grond en gelijk onder zeil. 's Morgens vroeg werden we wakker gemaakt door een hele troep jonge meiden. Die werkten schijnbaar samen ergens in een atelier en parkeerden elke morgen hun fietsen

in de loods waar wij lagen te slapen. En daar stond dat hele zootje jonge vrouwen te ginnegappen naar twee soldaten in afschuwelijk groen ondergoed met wijde pijpen. Vrouwelijke belangstelling, we hadden het graag. Maar toen voelden we ons behoorlijk opgelaten

Word wakker, het zonnetje is al op

Slapen in een pubtent heb ik eigenlijk alleen maar in de basisopleiding gedaan. Daarna nooit meer. Normaal als ik alleen was en de aanhanger bij me had, was het slapen niet zo moeilijk. Een luchtbed ging achter in de aanhanger, slaapzak erop, zeil dicht trekken en snurken. Ik sliep altijd naast het aggregaat, dat was lekker warm. Habets, de aggregaatmonteur uit ons peloton, sloeg elke keer om 6 uur met een schop keihard tegen de aanhangwagen. En elke keer als hij dat deed kregen wij een hartaanval.

Diepvrieshanden

Wiek en ik moesten eens een water tanker weg brengen naar Delfzijl. Op de terugweg natuurlijk naar Alie thuis om te koffieleuten. Geweldige tijd hadden Wiek en ik.

Wat dat betreft was ik haast nooit op de OK. Altijd op weg met mijn jeep. Een keer moest ik in de winter naar Assen toe. Ik weet niet hoe koud het was. Toen ik bij die kazerne aankwam, waren mijn vingers bevroren en kon ik ze niet van het stuur krijgen. Na een bak koud water over mijn vingers aan het stuur, kregen de hospikken het voor elkaar. Vervolgens in de ziekenboeg begonnen ze met warm water over mijn handen. Nou ja, toen piste ik wel in mijn broek. Ze zeggen wel eens: hoe langer je leeft hoe meer je herinnert....

Beware of the Jetblast

Op een zonnige dag moest ik met de Jeep iemand wegbrengen naar vliegbasis Volkel. Ik besloot om, voordat ik terug ging, nog even rond te kijken op de vliegbasis. Ik parkeerde de Jeep een 30 meter naast een Delta Dagger straalbommenwerper. Die stond op de startbaan met de piloot en het grondpersoneel in de buurt. Opeens ging de sirene af. In een razend korte periode was die straaljager de lucht in. De kracht en het lawaai waarmee hij vertrok was enorm.

Ik kwam in gesprek met één van die mannen van de grondcrew. Hij vertelde me dat er werkelijk een atoombom aan boord was van die straaljager. Het vliegtuig moest binnen drie minuten op 30.000 voet (ca. 10.000 meter) hoogte zijn. *“En“, zei de Luchtmachtman tegen mij: “het is maar goed dat je Jeep niet achter die straaljager stond, anders was hij compleet weg geblazen door de jetblast van het toestel.”*

Zo moeder, zo dochter

Als we door Deventer reden gingen een hoop jongens van de C-Compagnie altijd koffie drinken bij mijn schoonmoeder (dat was een zachte fantastische vrouw). Je kent het oude gezegde wel: “Als je wil weten wat voor vrouw je hebt, kijk dan maar naar haar moeder.”

Zo was ook Wim Derksen een keer met een lange magere sergeant van het Lijnpeloton met 10 man en een dikke DAF op koffiebezoek bij mijn schoonmoeder. De dikke DAF hadden ze zo kort voor het raam gezet, dat het in één keer pikdonker was in huis. En schoonmoeder maar koffie maken (het arme mens). Hoewel, ik geloof dat ze er wel plezier in had om met die jonge knapen om te gaan.

Vuurwerk met terugslag

Op een dag gingen kapitein Luchsinger en ik naar Den Helder om een dagopleiding te doen met de .50 Browning. Benny zou ook schieten. Op die patroonbanden zat om de vijf patronen een lichtspoorpatroon. Luchsinger zat op het water te schieten. Op een gegeven moment raakte een lichtspoorkogel het water. Vervolgens kaatste die kogel op de één of andere manier terug de lucht in. En leek recht op ons af te komen. Luchsinger schrok zich een beroerte en was wit van ellende.

Fotomodel

Kapitein Luchsinger was helemaal geen beroerde vent. Als we samen op pad waren, maakte niet uit waar dat was, of het nu in Holland of in Frankrijk was, overal zei hij: *“Kom op Johan, daar is een café. Laten we maar een kop koffie of een frisdrankje bestellen.”* En dan had hij ook helemaal

geen drukte. Een hoop van mijn foto's zijn door hem gemaakt. Hij wist dat ik met Alie verloofd was. Altijd zei hij: "**Wij kunnen haar niet teleur stellen**" en dan maakte hij weer een foto van mij.

La Courtine

Veel mensen in de C-compagnie hebben mij niet gekend. Ik heb meer in La Courtine gezeten dan in Schaarsbergen. De eerste keer ging ik er heen als chauffeur van kapitein Luchsinger (de arme man, hij was doodsbenuwd van de overste). Het was een soort verkenning om het zaakje overleidend te zetten met de Fransen. En een paar maanden later voor de echte oefening met de hele C-Compagnie.

Made in France

Toen kapitein Luchsinger en ik de eerste keer naar La Courtine gingen, reden we door Aubusson.

Aubusson is zeer bekend om de fraaie tapijten die er worden gemaakt. Er zijn tientallen tapijtweverijen. Op de markt hadden ze een heel groot tapijt uitgelegd om aan te werken. Het tapijt had prachtige kleuren en motieven.

In 1966 zijn Alie en ik naar Australië geëmigreerd. In 1968 gingen we naar een concert van Fats Domino in het opera gebouw van Sydney. Hing daar het zelfde tapijt, wat ze in 1964 in Aubusson aan het knopen waren. Ja, het is een kleine wereld.

1 augustus 1964. Aankomst in Camp La Courtine. De C18 was mijn Jeep. De eerste links met blote hoofd ben ik, Benny met de pet op. De 5e van links, ook met een bloot hoofd, is geloof ik Rob van Kordelaar.

Verkeerd begrepen

Wiek Boom en ik waren er eens op uit gestuurd en waren op de terugweg naar het Camp in La Courtine. We waren nog niet half op de terugweg, het was al behoorlijk laat en het begon al knap donker te worden. We besloten een boer te vragen of we bij hem mochten overnachten. We spraken geen van beiden een woord Frans, maar met handen en voeten probeerden we de man aan het verstand te brengen of we in zijn hooischuur mochten slapen. Het enige dat de man antwoordde was "**NON FUMEZ, NON FUMEZ**" (niet roken, niet roken). We begrepen niets van wat hij zei en dachten dat de man niets te roken had. Dus gaven we hem één van onze sloffen Chesterfield sigaretten. Hij pakte de sigaretten aan, draaide zich om, rende de gang in en riep: "**MAMAN, MAMAN**" of er een wonder was gebeurd. Ja, die mensen waren ook zo arm als kerkratten. Dan hadden wij het met onze 1 gulden soldij per dag en 1 gulden buitenlandtoelage toch nog niet zo slecht.

Geen wonder dat we terug kwamen als een stelletje alcoholisten.

Herinneringen aan de Warme Bakker

Deze foto is gemaakt achter de Franse keuken, de eerste keer dat ik met kapitein Luchsinger naar La Courtine ben geweest. We waren gelegerd bij de Fransen en moesten daar ook eten. Het ontbijt was niet veel bijzonders. Maar de fles die ik op die foto in mijn handen heb, was van 1 liter rode wijn. Dat kreeg iedereen elke middag om 12 uur: 1 liter rode wijn. En elke avond kregen we 1 liter witte wijn. Plus wat we elke dag in het café dronken. Het was geen wonder dat we terug kwamen als een stelletje alcoholisten. Wat wij daar de eerste keer dronken was echte wijn, zonder die limonade die ze er later in deden. Het fijnste was elke morgen om zes uur naar de bakker tegenover de poort van Camp La Courtine om vers gebakken stokbrood te halen. Dat was zo'n fantastische geur en dat brood was zo lekker warm.

Jaren later woonden we in de plaats Brewarrinna in de Australische Bush naast een warme bakker. Deze stookte de oven ook aan met hout en daar kwam diezelfde heerlijke geur vandaan als in La Courtine. Ja, dat bracht toen een hoop herinneringen terug.

Vuurwerk en tranen

In La Courtine maakte ik van alles mee. Niemand heeft mij ooit geloofd dat wij in La Courtine imitatie atoombommen hadden afgezet. Onlangs schafte ik het boekje "**Beste ouders, lieve Ine, ik schrijf dit uit La Courtine**". In dat boekje vond ik op pagina 44 eindelijk een foto van zo'n gesimuleerde atoombomexplosie.

De Genie had 'n chauffeur te kort en toen werd ik één week aan de Genie uitgeleend. Dat zou mijn mooiste La Courtine ervaringen opleveren.

Op één van die dagen moesten we op zes verschillende plaatsen 200 liter vaten met diesel in de grond gegraven. Daar werden vervolgens zes stokken gelignite en blauwe ontstekingslonten ingestoken, waarna het hele zootje de lucht in ging. Net voordat de tanks er overheen reden. Man, ik had nog nooit zoiets moois gezien. De vuurkolom die opvloog was geweldig. Ik stond te dansen van sensatie.

Een andere dag gingen we de infanterie vergassen met CS gas (traangas) in hoge druk brandblusapparaten. Net toen ze allemaal in de rij stonden bij de veldkeuken. En daarna natuurlijk direct maken dat we weg kwamen, voordat we op onze sodemieters kregen.

Geen wonder dat ik een explosie cursus gedaan heb in Australië. Dat was mooi werk.

No Shoeshine mister

Eind september / begin oktober 1964 keerde de C-compagnie terug naar Schaarsbergen. Om de één of andere reden bleef ik nog een week langer in La Courtine. Kapitein Luchsinger kreeg voor de terugreis een andere chauffeur en hij bleef dat ook daarna. Toen ik een week later ook weer terug was op de Oranje-Kazerne had ik geen functie meer.

Dat kwam ten eerste omdat ik bonje had met vaandrig Lambiek. Ik had hem verteld dat hij niet mijn baas was. Ten tweede begon kapitein Luchsinger een beetje raar te doen, nadat ik hem vertelde: "**Ik ben je dienstmaagdje niet**" toen hij zijn schoenen

Gesimuleerde atoombomexplosie. Foto: Uitgeverij THOTH.

Uitstapje naar de Puy de Dôme. Links Jo Broers. Rechts: Johan Scholten, 2e van rechts: Henk Pierik.

gepoetst wilde hebben.

En omdat men ervan uit ging dat ik eind november 1964 met mijn lichte 63-3 zou afzwaaien, kreeg ik ook geen nieuwe functie meer.

Ik bleef echter in dienst en hoefde niets meer te doen. Dit was het beste wat mij tot dan toe ooit was overkomen. Ik kon gewoon thuisblijven. Ik ging vier maanden aan de slag als belastingvrij losarbeider en hoefde maar één keer in de veertien dagen te verschijnen om mijn soldij op te halen.

Eind maart, net voor Pasen 1965, ben ik afgezwaaid en was het soldatenfeest afgelopen.

Rijkswerkplaats

Toen ik uit militaire dienst kwam, had ik inmiddels twee jaar verkering met Alie. Dat begon toch wel erg serieus te worden en we begonnen wat over de toekomst na te denken. Mijn verblijf in het leger had ook mijn blik op het leven verandert. Een toekomst als kruidenier leek toch wat minder zeker te zijn dan gedacht. Ik ging op zoek naar werk. Maar voor iemand die alleen maar zes klassen lager onderwijs en twee klassen ULO had gehad, lagen de baantjes met een goede toekomst niet voor het oprapen. Ik liet me testen en ging vervolgens naar een opleiding tot betontimmerman op de Rijkswerkplaats, zoals de Centrale Vakopleiding voor Volwassenen in de volksmond genoemd werd. Op dat moment was er erg veel behoefte aan betontimmerlieden. Deze opleiding gaf mij een goede start in de Bouwnijverheid en daarin heb ik het uiteindelijk in Australië tot uitvoerder geschopt.

Waardebonnen

Alie en ik zouden gaan trouwen op 24 januari 1966 en voor die gelegenheid moesten we nieuwe kleren hebben. Omdat iedereen krap bij kas zat, zei mijn moeder: ***“Ga maar mee, dan zoeken wel even wat uit.”*** Wij naar een kledingzaak. Eerst werd er een kostuum voor mij uitgekozen. Toen dat voor elkaar was, zegt mijn moeder: ***“Met zo’n aankoop denk ik dat er wel een sporthemd en stropdas voor niks bij kan.”***

Alie en mijn nicht, die achter de toonbank stond, schaamden zich rot. Natuurlijk ken je je eigen moeder wel, dus ik deed net alsof ik gek was. En jawel hoor, ze kreeg het voor elkaar. De winkelier deed er een sporthemd en een stropdas gratis bij.

Vervolgens was Alie aan de beurt. Natuurlijk gebeurde hetzelfde, ze kreeg er een blouse voor niks bij.

Toen zegt mijn moeder: ***“En hoeveel is het nu bij elkaar?.”*** En nadat de rekening kwam, zegt mijn moeder: ***“Even wachten mijnheer, ik heb hier een hele hoop bonnen die ik in 1953 heb gekregen, toen we tijdens de watersnoodramp dekens en kleren hebben gegeven aan de mensen“ (op die bonnen kon je in 1953 een hele goede korting krijgen, maar het was nu eind 1965).***

Ik weet niet of er uiteindelijk geld overgedragen werd. Tegen die tijd lag ik krom van het lachen. Alie schaamde zich rot en was inmiddels de deur uitgelopen. We zitten er soms nog steeds om te lachen.

Ik vertrek

Op 24 januari 1966, mijn 22ste verjaardag, trouwde ik met Alberdina Johanna Mäkel. Die jullie inmiddels kennen onder de naam: Alie Mäkel.

Mijn ogen zijn wel open gegaan. Daarom zijn Alie en ik in 1966 geëmigreerd naar Australië.

Ik heb een foto van een standbeeld dat staat in de stad Fremantle in Western Australia. Het standbeeld is een eerbetoon aan de emigranten die vaak volledig berooid in Australië aankwamen.

Alie en ik zijn ook zo aangekomen, dank zij de Hollandse belastingdienst. Alie had mijn tas (zie mijn foto's van La Courtine) en ik had een plunjebaal van het 11Vdbat met onze spullen die we direct nodig hadden. De rest van onze spullen kwam later in een kist.

Alie en ik hadden ons kapot gewerkt in de maanden voor we zouden vertrekken. Dus hadden we een mooie cent gespaard. Een maand voordat we weg gingen werd er op de deur geklopt. De man die op de stoep stond zei: ***“Ik ben van de Belastingdienst. U bent nu getrouwd en gaat emigreren. Voordat jullie de visums krijgen worden beide lonen samen getrokken en moeten jullie daarover 33% belasting betalen.”***

Wij vertrokken uit Rotterdam per boot naar Australië en maakten nog een tussenstop in Southampton. We waren blut toen we aan boord gingen en bij de gratie God kregen we van de Australische regering \$100 boordgeld en \$150 landingsgeld toen we in Fremantle aankwamen. Zodoende heb ik niet veel op met de Hollandse regering.

Bouwwerken bij de vleet

Ik kwam in Australië in de bouw terecht en heb aan tientallen projecten gewerkt. Zoals een waterzuiveringsinstallatie. 90% van dat werk zat ondergronds. Daar heb ik twee jaar aangewerkt.

Ik heb ook gewerkt aan een kantoorgebouw in Canberra, zes verdiepingen onder en twintig boven de grond. En een ander gebouw van veertig verdiepingen, waarvan vier ondergronds.

Het meest interessante gebouw waar ik aan gewerkt heb, was de nucleaire centrale in Menai. Van al die werken heb ik ook foto's gemaakt. Maar van die nucleaire centrale heb ik er geen enkele. Daar was fotograferen strikt verboden.

Omdat die werken altijd in de middle-of-nowhere waren, kochten we een 13 meter lange caravan. Die caravan had twee slaapkamers, een badkamer, zitkamer, keuken en een zwembad voor de kinderen.

Zo druk als een klein baasje

Nu ik gepensioneerd ben, heb ik het drukker dan ooit. Ik ben al maanden bezig met de veranda achter het huis. Hopelijk gaat deze week het dak er op. Eerst was het regen en nu de hitte en de benauwdheid. Het is nu 32 graden in de schaduw en 80% vocht in de lucht. Ik kan mijn broek en hemd iedere keer wel uitwringen.

Ik ben nog druk bezig met de verbouwing en probeer in een paar weken tijd de betonnen vloer van de veranda en de zijkant van het huis te storten.

Om zeker te weten dat ik me niet verveel, heb ik een andere auto gekocht. Onze kleinzoon Corey is de baas op een autosloperij. Hij belde me op: "*Opa kom gauw, ik heb iets voor je.*" Blijkt een BMW 730 te zijn. Hoeft alleen maar te worden opgespoten en nieuwe bekleding op de zittingen te krijgen. Alle mechanische onderdelen, computer en motor zijn in topconditie. En dat alles voor maar voor AU\$900.-.

Even op het linker been

Wie kan zich de ochtendgymnastiek nog herinneren: "*Goedemorgen dames en heren, nu volgt de ochtendgymnastiek door Ab Goubitz met aan de piano Arie Snoek*"? Wel de dochter van Arie Snoek is mijn schoonzus en ik heb haar er nog wel behoorlijk over die ochtendgymnastiek geplaagd.

Niet gek

Ik moet eerlijk zeggen dat die 1,5 jaar die ik in dienst ben geweest, me in mijn leven heel goed van pas zijn gekomen. De laatste dertig jaar ben ik construction-manager (uitvoerder) geweest op de grote bouw bij 30 verschillende firma's. Ik kan overal met een lachend gezicht terug komen. Dat is niet gek voor iemand die naar de Rijkswerkplaats (Vakopleiding voor Volwassen) is geweest om van kruidenier omgeschoold te worden naar betontimmerman.

Precies het zelfde met Louis Boom. Wat die broers gepresteerd hebben met de zaak van hun vader daar neem ik mijn pet voor af: <http://www.boomtransport.nl/site/nl/index.htm>

Fremantle Australië. Eerbetoen aan emigranten die vaak berooid aankwamen. Foto: Oliver Raus.

Roots

Vooral omdat we in het buitenland wonen, vinden wij onze geschiedenis heel belangrijk. Het mooiste is dat Australië midden tussen Europa-USA-Asia in zit.

Flashbacks

Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak, vocht mijn oom Dirk op de Grebbelinie. Hij werd daar gevangen genomen en was de hele oorlog krijgsgevangene in Duitsland. Na afloop van de oorlog kwam hij terug met open TBC. Hij is daaraan in 1949 overleden. Zijn verloofde Diene werkte bij ons in de zaak.

De vader van de Marechaussee neef die tegelijk met mij in Schaarsbergen zat, vocht net als oom Dirk ook op de Grebbelinie en ging ook als krijgsgevangene naar Duitsland. De Scholten familie was bekend om de Deutschfeindlichkeit. En zekerheidshalve werden alle Scholten's maar vastgezet.

Tijdens de oorlog kreeg mijn oom Henk voedselvergiftiging. Bij gebrek aan ambulances moest hij met paard en wagen naar het ziekenhuis. Toen hij daar eindelijk arriveerde, was hij helaas al overleden.

Mijn vader en een andere oom waren in Deventer ondergedoken en werden opgepakt door de Sicherheitsdienst. Ze wisten te ontsnappen door uit een raam op de tweede verdieping te springen. Ze hadden een tas vol met Ausweisbewijzen bij zich. Ik ben er echter nooit achtergekomen hoe ze aan die dingen waren gekomen en wat ze er mee gingen doen.

Mijn grootvader Johan was in 1913 in militaire dienst. Hij overleed aan de Spaanse Griep op 14 november 1918, drie dagen na afloop van de Eerste Wereldoorlog. Mijn vader heeft zijn vader nooit gekend.

Drie van mijn andere ooms kwamen ook om het leven door de oorlog. Op dit moment wordt er door een schoolmaat een boek geschreven wat er zoal is gebeurd in Nijverdal in de oorlog. De geschiedenis van Nijverdal is geschreven door en voor protestanten. De katholieken hielden hun mond om te overleven in een protestante omgeving.

Vergeet niet dat er Twentenaren waren bij de kozakken die in Waterloo tegen Napoleon gevochten hebben. De kozakken waren gelegerd in Nijverdal-Noetsele. Dat is het gedeelte van Nijverdal, waar de familie Scholten woonde. Er was erg veel armoede in die dagen, zodoende waren er vrijwilligers genoeg.

Mijn radio?

Op één van de foto's van Frits Diks zie ik een draagbare radio staan. Was Frits die jongen die bij de foerier werkte en zich altijd in de kelder verstopte?

Want ik geloof dat de radio op tafel op één van zijn foto's dezelfde is die ik hem geleend heb. De laatste keer dat ik die radio gezien heb, was op de vensterbank in de kelder bij de foerier. Vraag hem maar of hij die radio nog steeds heeft. Het is nu een antieke radio. Het was een van de eerste transistor radio's gemaakt bij Hitachi. Ik weet het serienummer nog: 00017. Toen ik afzwaaide ben ik dat ding helemaal vergeten. Ik heb me er ook nooit druk overgemaakt. Ik zie hem net op één van de foto's staan. Het is een kleine wereld.

Toet-toet

Mijn zwager Joop Bosman komt uit Rotterdam. Hij heeft zijn hele leven op de binnenvaart gezeten. De laatste tanker waar hij op voer heette de AETOLIA.

De familie Bosman is een grote familie. Ze zitten allemaal in de scheepvaart. Joop is nu met pensioen en woont langs het kanaal in Almen. Als er een familielid met een boot voorbij komt, wordt er even aan de toeter getrokken. Alie en ik waren daar vorig jaar op bezoek. Het was elke dag net een processie met al dat getoeter.

Oom Henk Oogink, ook slachtoffer van de Tweede Wereldoorlog.

Epiloog

Als dit zo doorgaat blijven er niet veel mensen van onze leeftijd over in Holland. Gaan ze niet naar de dokter toe als ze ouder worden? Als je hier 50 jaar oud wordt, stuurt de regering automatisch een testkit voor darmkanker. Voorkomen is goedkoper dan genezen.

Twee jaar geleden had ik ook darmkanker. Ik heb 6,5 uur op de operatietafel gelegen. Ze hebben alles wat kwaadaardig was er uit gehaald. Ik ben nu weer zo gezond als een vis, maar elk jaar wordt er ter controle nog steeds een colonoscopy gemaakt.

Alie is ook al jaren onder controle van een dokter. Ze heeft sinds 1984 leukemie en krijgt al 15 jaar lang Interferon en andere tabletten. Wat de ziektekostenverzekering \$45000.- per jaar kost. Zouden we dat ook in Holland voor elkaar hebben kregen?

12 Februari 2011. Johan en Alie Scholten bij het huwelijk van hun kleinzoon.

Confucius had gelijk: een miljonair is sneller klaar met het tellen van zijn geld, dan een gelukkig mens met het tellen van zijn herinneringen. In mijn geval zitten daar een hoop hele fijne herinneringen aan mijn diensttijd bij. Ik heb werkelijk een heel mooie tijd gehad in het leger en ik zal het nooit vergeten.

Johan Scholten, Robina (Australië), 7 april 2012. Wil je op dit verhaal reageren? Schrijf dan een mailtje rechtstreeks aan Johan Scholten. Hier is zijn e-mailadres: johnscholten44@hotmail.com.